

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. V. Quinam possint Sponsalia contrahere?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

sentibus, contrahunt, ipsis scientibus, & non contradicentibus. Sexto per Procuratorem, seu Internuncium, aut per literas.

ARTICULUS V.

Quinam possint Sponsalia contrahere?

- I. Jure Canonico ad valorem sponsalium requiritur saltem septennium.
- II. Ultima dies temporis requisiti ad sponsalia, ad Matrimonium, ad Testamentum sufficit, si sit incepta; ad Professionem vero debet esse completa.
- III. Sponsalia invalida ex defectu aetatis non ratiificantur sine notitia nullitatis.
- IV. Si malitia suppleat aetatem, probabiliter valida sunt sponsalia ante septennium. At quid pro foro externo?
- V. Num possint Parentes, aut Tutores contrahere sponsalia pro filiis, aut pupillis ante septennium?
- VI. Habens votum castitatis, si promissit foemine matrimonium sub conditione copulae, ad quid teneatur post copulam orientam?
- VII. Num sint valida sponsalia inter notabiliter inaequales?
- VIII. Cur offerens pretium excessivum pro re, quam emit, non teneatur solvere, nisi pretium iustum; Nobilis vero offerens prodige matrimonium plebejo, teneatur stare promissis?

I. **H**Actenus explicavimus rationem formalem essentialiter requisitam ad sponsalia perficienda, agendum nunc de habilitate personarum contrahentium, inquirendo, Quanam aetas in illis requiratur? Et quanam impedimenta contractum invalident, inspecto statu, & conditione

contrahentium?

Quaeritur itaque primo; Quanam aetas requiratur in contrahentibus sponsalia?

Respondeo, jure naturae requiri, ut contrahentes habeant usum rationis, jure vero canonico, ut habeant saltem septennium, quando solet perfectus usus rationis regulariter advenire.

II. Dubium est primo; An valida sint sponsalia, si paulo ante septennium celebrentur, verbi gratia, octo, vel decem dies ante; cum in jure parum, & nihil aequiparentur; & ex Aristot. i. physicor., quod parum distat, nihil distare videatur.

Respondeo cum Sanch., Con., & aliis communiter contra Sot., & Henr., esse invalida, nisi malitia suppleat aetatem, (ut mox dicemus) seu nisi perfectus usus rationis ante septennium habeatur. Ratio est, quia terminus a Jure praescriptus consistit in indivisibili, nec in tali casu parum reputatur pro nihilo: Unde professio religiosa ante decimum sextum annum est invalida; Et idem dicas de anno Novitatus. Sanch. tamen docet, sufficere, quod ultima dies septennii sit incepta, & nondum completa, & hoc favore matrimonii. Etenim non minus est favorabile matrimonium, quam testamentum; sed ad testamentum, in quo requiruntur quatuordecim anni completi, sufficit, si ultima dies sit incepta, ex leg. *Qua aetate de Testamentis*: Ergo etiam sufficit ad matrimonium, & sponsalia: Non tamen in professione religiosa, aut in anno novitatus, quem a momento ad momentum vult computari Trident. sess. 13. cap. 15. Et disparitas est, quia sponsalia, Testamentum, & Matrimonium sunt magis favorabilia, quam Professio religiosa; cum natura magis ad illa, quam ad hanc inclinet.

III. Adverte tamen, quod sponsalia ex defectu aetatis, vel usus rationis in-

invalida possunt postea fieri valida, si expresse, vel tacite a sponsis ratificentur, postquam noverint, quod fuerint nulla; Nam si id nesciant, non revalidantur per ratificationem; sicut nec Professio religiosa, aut votum; Ratificatio enim procederet ex errore; & non præsumitur voluntas se obligandi absolute in ratificante, sed conditionate, si scilicet antea fuerint invalida sponsalia contracta; Nisi tamen expresse velit se obligare, etiamsi priora sponsalia fuissent nulla. Ratificantur autem sponsalia, vel consentiendo de novo, vel simul habitando, aut more sponzorum osculando, vel mittendo munera.

IV. Dubium est secundo; An valida sint sponsalia ante septennium celebrata, si malitia suppleat ætatem, seu si usus rationis perfectus ante septennium habeatur.

Respondeo cum Sanch. disp. 16., Rebel., Laym., & aliis communius ex D. Th. affirmative contra Hurtad. disp. 1. diff. 4., & alios. Ratio est, quia validum est matrimonium ante ætatem præscriptam contractum, si malitia suppleat ætatem, hoc est si potentia generandi, quam jus requirit ad valorem matrimonii, habeatur in viro ante decimum quartum, & in femina ante duodecimum annum, ut habetur in *Cap. de Illis, & in cap. ult. de desponsatione impuberum in 6.*; atqui sponsalia præcedunt matrimonium, ut via ad terminum; & ut dispositio ad formam; ergo quamvis in jure solam definiatur, quod matrimonium ante præscriptam ætatem sit validum, si malitia suppleat ætatem; idem tamen etiam dicendum de sponsalibus.

Confirmatur; nam ideo jus præscribit septennium ad valorem sponsalium, quia requirit in contrahentibus plenum usum rationis; qui tali tempore solet haberi; ergo si par u-

sus rationis in aliquo vel naturaliter, vel supernaturaliter habeatur ante septennium, valida erunt pariter ejus sponsalia: Sicut ex opposito erunt invalida, si post septennium aliquis adhuc careret usu rationis; quamvis, adveniente deinde usu rationis, posset illa expresse, vel tacite ratificari, & sic fieri valida, ut notavimus.

Neque dicas primo cum Hurt. Ubi ætas præscribitur a jure, præveniri nequit, ut constat in professione religiosa, quæ invalida est ante ætatem præscriptam, etiamsi eadem plena deliberatio habeatur in aliquo ante decimum sextum annum, ac soleat in aliis post decimum sextum haberi; Ergo etiam in casu nostro.

Nam distinguo antecedens. Quando jus præscribens certum tempus nihil excipit, ut in casu adducto professionis, concedo; quando vero jus expresse, vel tacite excipit, nego antecedens, & consequentiam; Cum enim in jure præscribente ætatem matrimonii, & sponsalium expresse definiatur, matrimonium esse validum ante ætatem præscriptam, si malitia suppleat ætatem, consequenter idem implicite definit in sponsalibus. Præterquamquod ex ipso jure indicante finem legis hoc manifeste colligitur; etenim attendendus potius est finis, qui est anima legis, quam verba, ex *Cap. penult. de Reg. juris in 6.*, Adde, quod si matrimonium, cum sit indissolubile, est validum, quando malitia supplet ætatem, a fortiori sponsalia inter impuberes, quæ sunt dissolubilia, per hoc scilicet, quod alter, pubertatem adeptus, reclamet.

Neque dicas secundo; Idem judicandum est in foro interno, ac in externo; atqui in foro externo censentur invalida sponsalia ante septennium contracta, etiamsi malitia suppleat ætatem; ergo etiam in foro interno.

Nam distinguo majorem. Quando forum exterius nititur in falsa praesumptione, ut in casu nostro, nego majorem; quando non nititur in falsa praesumptione, concedo majorem, minorem, & nego consequentiam; praesumptio enim cessat, & cedit veritati, quando constat adesse usum rationis.

V. Dubium est tertio; An possint parentes, aut tutores contrahere sponsalia pro filiis, aut pupillis, qui nondum ad septennium pervenerunt?

Respondeo, posse ex gravi necessitate; ut constat ex cap. *Infantes de Desponsat. impuberum in 6.*, quamvis debeant deinde ratificari expresso consensu a filiis, quando ad usum rationis pervenerint; qui tamen consensus in foro externo praesumitur adesse, si filii taceant, & non contradicant, cum septennium compleverint.

VI. Porro quod attinet ad impedimenta contrahentium sponsalia, indubitatum est, debere illos carere omni impedimento perpetuo ad matrimonium non solum dirimente, sed etiam impediante; ut est votum simplex castitatis. Et ratio est, quia nemo potest se obligare ad matrimonium, quod licite contrahere non potest; nulla enim promissio rei illicitae obligat: Si tamen impedimentum esset tantum temporale, licita sunt sponsalia; ut inter impuberes. Quod si quis habens impedimentum perpetuum promittat matrimonium sub conditione, quod obtineatur dispensatio, valida est promissio; sed donec impleatur conditio, non habet vim sponsalium; cum haec constituantur per promissionem absolutam. Adverto demum, dici impeditos ad valide contrahenda sponsalia, qui sunt caeci simul, ac surdi, & muti, ut notat Sanch. disp. 8. num. 30., quia qui omnibus his defectibus laborant, nequeunt scire naturam, & finem con-

tractus, ac modum contrahendi.

Quaeritur nunc secundo; Si habens votum castitatis, vel non nubendi, vel Religionis, &c. (quod impedit matrimonium, & consequenter reddit irrita sponsalia) promittat foeminae honestae matrimonium sub conditione copulae, & haec obtineatur, teneaturne ille servare votum, an vero eam ducere?

Respondeo, Sanch. lib. 1. disp. 45., Vasq., & alios existimare, quod teneatur illam ducere, quia obligatio justitiae fortior est, quam obligatio voti; cum nemo possit retinere, vel usurpare alienum, ut satisficiat voto: Unde si Petrus, verbi gratia, voveat dare elemosynam, & postea alteri inferat damnum, nec possit utrique obligationi satisfacere, tenetur damnum compensare, & non dare elemosynam, quamvis prius sub voto promissam. Basiliius tamen Pontius docet, in tali casu debere, virum petere dispensationem voti, si aliter non possit damnum compensare. Demum Perez disp. 5. sect. 1. putat, debere simpliciter matrimonium contrahere, quando non potest alia via compensare damnum illatum; Nec teneri petere dispensationem; quia votum simpliciter in tali casu non obligaret quoad redditionem debiti, sed solum quoad petitionem, & quod mortua uxore votum absolute servetur. Addit tamen Perez, quod si possit damnum illatum foeminae alia via compensari, puta constituendo illi dotem, &c. possit in tali casu vir ad libitum vel servare votum, vel illam ducere: Potest quidem servare votum contra sententiam Sanch., & Vasq., eo quod non teneatur eam ducere, nec ratione damni illati, cum possit huic alia via satisfacere, nec ratione promissionis, utpote rei illicitae, posito quod habebat votum castitatis: Ex alia parte potest ad libitum illam ducere, quia

votum illud non amplius obligat: Et ratio est, quia univrsim votum non obligat, quando res promissa fit notabiliter gravior, & durior, quam erat tempore, quo fuit factum votum; non enim habuit tunc intentionem se obligandi ad rem illam, nisi prout erat; & si prævideret, eam evasuram longe duriozem, non emisisset votum: atqui in casu nostro castitas promissa facta est notabiliter gravior; nam si fervaretur castitas, deberet cum magno impendio pecuniæ constitui dos feminae corruptæ; ad quod non se obligasset vovens, si id prævideret; ergo non tenetur votum servare, & cum magno incommodo, seu jactura rerum temporalium constituere illi dotem, sed potest illam ducere.

Neque dicas cum Hurt. disp. 1. diff. 21., tunc votum non obligare, quando res promissa evadit durior notabiliter, sed involuntarie; in casu autem nostro per culpam voluntariam castitas promissa evadit notabiliter gravior, ferens secum dispendium rerum temporalium in constituendo dotem: ergo in casu nostro votum obligat.

Nam Suar. lib. 4. de Voto cap. 19. docet, univrsim verum esse, quod votum non obliget, quando materia voti est adeo mutata, ut si a principio sic extitisset, homo non vovisset, sive cum culpa, sive sine culpa voventis accidat talis mutatio; Etenim culpa solum relinquit onus poenitendi, nec efficit, ut homo teneatur ad id, quod moraliter servare non potest: Quare si gravis difficultas in re promissa adimens potentiam moralem voventis ad eam ponendam oriatur voluntarie ex propria culpa, sive oriatur involuntarie, semper tollit obligationem servandi votum.

VII. Queritur tertio; An notabilis disparitas inter contrahentes sit impedimentum ad valorem sponsalium?

Respondeo, si contrahentes nesciant notabilem hanc statum, & conditionis disparitatem, contractum esse irritum; ut est certum: Si vero sint conscii, censeo cum Sanch., Molin., & aliis apud Perez, & Dianam part. 9. tract. 7. resol. 71., sponsalia esse valida, nisi magnum scandalum ex iis oriatur. Probat, tum ex praxi Ecclesiae cogentis servare fidem talium sponsalium; tum quia quando contrahens est sui juris, & videt disparitatem, & excessum, & tamen contrahit, censetur liberaliter donare excessum illum.

Confirmatur, quia prodiga promissio, quamvis non vacet culpa, si tamen est acceptata, obligat. Et ratio est, quia ipsa largitio prodiga (quæ est executio promissionis) tum solum est actus illicitus, quando qui prodige largitur, non est obligatus ad talem largitionem; at postquam ad illam vel promissione, vel juramento se obligavit, est adimpletio debiti jam contracti, & consequenter est actus honestus fidelitatis, aut justitiæ, vel Religionis: Ergo pariter in casu nostro, quamvis peccaverit puella nobilis prodige promittendo matrimonium plebejo contra voluntatem parentum; at si non sequatur grave scandalum, tenetur ad matrimonium promissum: Multa enim cum culpa, & imprudenter promittuntur, quæ deinde executioni mandanda sunt, ut constat ex communi omnium sententia in casu, quo quis promittat alteri pretium propter malum patrandum, verbi gratia, propter homicidium, vel fornicationem; certe talis promissio est illicita, utpote provocans ad malum; at post peccatum patratum obligat in conscientia, quia tunc adimpletio promissionis est licita, & actus honestus fidelitatis. Quare sicuti dare pretium sicario pro homicidio patrandum est actus illicitus, si non pra-

cesse-

cesserit promissio illicita; est vero actus licitus, & debitus, si praecessit illicita promissio, & executio homicidii; ita pariter in casu nostro matrimonium inter notabiliter dispares cum offensione parentum est actus illicitus, si promissio illicita non praecesserit; secus vero, si ea praecessit; unde fit, huiusmodi sponsalia illicita quidem esse, sed valida.

Dixi tamen, nisi magnum scandalum suboriatur, seu timor probabilis pessimi exitus, & odii capitalis inter contrahentes, aut inter consanguineos. Et ratio est, quia virtus iustitiae non obligat ad actum peccaminosum; atqui actus peccaminosus est contrahere matrimonium cum magno scandalo, quando scilicet notabiliter laeditur charitas proximi, & cognatorum amicitia dissolvitur: ergo sponsalia in tali casu non obligant ex iustitia ad contrahendum matrimonium, atque adeo sunt irrita.

VIII. Oppones: Qui prodige promittit meretrici pro usu corporis magnum pretium, non tenetur stare promissis, ut docet Sor. lib. 4. de Just. quaest. 7. Salon., & alii; ergo neque puella nobilis prodige promittens matrimonium plebejo.

Confirmatur, quia, quando in contractu est notabilis inaequalitas pretii, nemo obligatur ad illud solvendum; si enim offeram pro pretio unius panis centum aureos, non teneor solvere, nisi iustum pretium; Ergo neque tenetur ad matrimonium cum plebejo puella nobilis, quamvis illud promiserit.

Respondeo, nego utriusque argumenti consequentias. Disparitas est, quia in utroque casu nemo censetur liberaliter donare excessum, cum velit solum in pretium offerre id, quod offert, quod si vellet liberaliter dare, etiam peccaret, offerendo prodige, non tamen peccaret adimplendo promissum,

sed ad illud, ut diximus, tenetur: At in casu nostro matrimonium, quod promittitur prodige, cum non offeratur in pretium, censetur liberaliter offerri, donando excessum; ergo quamvis peccet puella nobilis prodige promittendo matrimonium plebejo, tenetur tamen stare promissis.

ARTICULUS VI.

De Obligatione, quae confurgit ex Sponsalibus.

- I. Sponsalia obligant ad abstinendum a Sacris Ordinibus, non tamen ad ingressum in Religionem. Qui tamen post illa Sacros Ordines suscepit, tenetur damnum reparari.
- II. Num possint Sponsalia presae dicta contrahi cum mutua obligatione sub levi?
- III. Num vovens, aut iurans possit sub levi se obligare in quacumque materia?
- IV. Iuramentum de parando peccato levi num sit culpa gravis?
- V. Num promissio matrimonii gravis ex sola fidelitate obliget sub gravi?
- VI. In quo differat obligatio ex iustitia ab obligatione gravi ex fidelitate?
- VII. Num Sponsi, si fornicentur, apparere debeant in confessione, quod Sponsalia contraxerint, quatenus injuriam alteri sponso irrogarint?
- VIII. An possit in contractu Sponsalium apponi poena luenda a resiliente?
- IX. Sponsus iurans se soluturum poenam, si resiliat, num vi iuramenti ad illam teneatur, si iuste resiliat?
- X. Num licite in Sponsalibus arrhae imponantur?
- XI. Possint Sponsalibus addi pactum habitandi in aliquo determinato loco?

I. Cer-